Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Olympiakomitean lausunto julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2025–2028

Viite: Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2025–2028 (VNS 2/2024 vp)

Suomen Olympiakomitea kiittää eduskunnan sivistysvaliokuntaa mahdollisuudesta lausua julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2025–2028. Olympiakomitea kiinnittää lausunnossaan huomiota liikunnan ja urheilun rahoituksen ja verotuksen kannalta kolmeen keskeiseen kohtaan suunnitelmassa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustukset

Julkisen talouden suunnitelmassa opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustuksiin kohdistuvat säästöt aikaistuvat ja kiristyvät (-25 Me/vuosi) hallitusohjelmaan nähden. Suunnitelman mukaan OKM:n valtionavustuksiin kohdistetaan leikkauksia seuraavasti: vuonna 2025 -75 Me, vuonna 2026 -150 Me ja vuonna 2027 -150 Me.

Olympiakomitea on pettynyt päätöksiin tiukentaa ja aikaistaa leikkauksia OKM:n valtionavustuksiin. Liikuntabudjettia uhkaa jopa reilun 40 miljoonan euron leikkaus vuonna 2026. Leikkauksia ei ole vielä kohdennettu, mutta arviomme mukaan liikunnan ja urheilun rahoitusta uhkaa vuonna 2025 lähes 15 prosentin ja vuonna 2026 lähes 30 prosentin leikkaukset vuoden 2023 rahoitukseen nähden. Hallitusohjelman erinomaiset tavoitteet liikkeen lisäämisestä ja julkisen talouden suunnitelman kirjatut säästöt liikunnasta ovat ristiriidassa keskenään. Liikunnan ja urheilun edistämiselle on keskeistä, että rahoituksen taso säilyisi pitkäjänteisesti.

Olympiakomitea edellyttää, että liikuntaan ja urheiluun ei kohdisteta enää lisää säästöjä, vaan niiden tarkempi kohdentaminen tulee huolella harkita. Olisi kohtuutonta, jos liikuntaan kohdistetaan huomattavasti suuremmat leikkaukset kuin muihin valtion hallinnonaloihin tai jos aiemmin rahapelitoiminnan tuottoista riippuvaisimpana toimialana liikunta joutuu kärsimään suhteellisesti suurimmat leikkaukset. **Lisäksi Olympiakomitea esittää, että leikkauksista teetetään liikunta- ja liikkumisvaikutusten arviointi.**

Hallituksen kehysriihen pöytäkirjamerkintöjen mukaan valtionavustuskäytänteet uudistetaan ja varmistetaan aiempaa vaikuttavampi ja läpinäkyvämpi valtionavustustoiminta. Tarkoituksena on painottaa avustustoimintaa yleisavustuksiin hankeavustusten sijaan. Tavoitteena on vähentää hallinnollista taakkaa, vähentää valtionavustustoiminnan monikanavaisuutta ja parantaa toiminnan vaikuttavuutta. **Olympiakomitea pitää tavoitteita byrokratian keventämisestä ja yleisavustusten painottamisesta kannatettavina.** Liikuntajärjestöjen työn ennakoitavuuden ja autonomian näkökulmasta olisi syytä siirtyä useampivuotisiin yleisavustuksiin sen sijaan, että työ pirstaloituu yhä enemmän lyhytkestoisiin hankkeisiin.

Suomen Olympiakomitea
Valimotie 10
00380 Helsinki

Lahjoitusvähennyksen laajentaminen

Julkisen talouden suunnitelman mukaan lahjoitusten verovähennysoikeutta laajennetaan yksityishenkilöiden lahjoituksiin nuoriso-, kulttuuri-, liikunta-, urheilu- ja lapsijärjestöille vuodesta 2026 alkaen. **Olympiakomitea kiittää, että pitkäaikainen liikuntayhteisön tavoite lahjoitusvähennyksen laajentamisesta etenee.**

Samalla Olympiakomitea pitää kriittisen tärkeänä, että vähennys saataisiin voimaan mahdollisimman pian ja vähennys koskisi myös yhteisöverotusta. Yritysten saaminen vähennyksen piiriin yksityishenkilöiden lisäksi kasvattaisi selvästi lahjoitusten määrää. Jos voimaantulo on vasta vuonna 2026, uhkana on, että lahjoittajat jäävät odottamaan vähennystä. Lahjoitusvähennys on tärkeä kannustin varainhankinnalle erityisesti aikana, jolloin valtion rahoitusleikkaukset ovat jo käynnistyneet vuoden 2024 aikana. Olympiakomitea kannattaa lahjoittamisen kulttuurin vahvistamista Suomessa ja siksi verovähennyksiä tulisi harkita laajasti kansalaisyhteiskunnan ja demokratian tukemiseksi.

Arvonlisäverotuksen korottaminen

Julkisen talouden suunnitelman mukaan yleinen arvonlisäverokanta nousee 24 prosentista 25,5 prosenttiin ja alennettu arvonlisäverokanta nousee 10 prosentista 14 prosenttiin. Kehysriihen tiedotuksen perusteella arvonlisäveron korotukset pyritään saamaan voimaan jo tänä vuonna.

Arvonlisäveron korotus iskee pahasti urheiluseurojen ja liikunta-alan yritysten toimintaan ja uhkaa nostaa harrastamisen hintaa. Alennetun alv-kannan nostaminen korottaa liikuntapalveluiden hintaa, joka on jo noussut korkean inflaation myötä. Myös yleisen alv-kannan nostaminen kohdistuu liikuntaan, koska yleisessä kannassa ovat opetusta ja ohjausta sisältävät liikuntapalvelut. **Keskeistä olisi vauhdittaa hallitusohjelman kirjauksia liikunnan edistämisestä verotuksen keinoin ja liikunnan alv-kohtelun selkiyttämisestä.** Jatkossa kaikki liikunnan edistämiseen liittyvä verotus tulisi olla alemmassa arvonlisäverokannassa.

Lopuksi

Valtion liikuntabudjetilla edistetään liikunnan ja urheilun edellytyksiä rahoittamalla muuan muassa liikunnan kansalaistoimintaa, liikuntapaikkarakentamista, kuntien liikuntatoimintaa, liikunnan koulutuskeskuksia, liikunnallista elämäntapaa, huippu-urheilua ja liikunnan tutkimusta. Liikuntabudjetilla on merkittävä rooli suomalaisten fyysisen kunnon, henkisen kriisinkestävyyden ja yhteisöllisyyden vahvistamisessa. Liikuntabudjetin leikkaukset supistavat toimintaa, heikentävät palveluja esimerkiksi urheiluseuroille ja kasvattavat maksuja. Nämä heijastuvat suoraan perheiden, urheiluseurojen ja urheilijoiden arkeen.

Liikunnalla ja urheilulla on myös merkittäviä kansantaloudellisia vaikutuksia. UKK-instituutin mukaan liian vähäisen liikkumisen ja paikallaanolon kustannukset yhteiskunnalle ovat vuosittain yli 4,7 miljardia euroa. Liikunnan ja urheilun laajaa yhteiskunnallista vaikuttavuutta kuvaa hyvin se, että seuratoimintaan osallistuu eri rooleissa peräti 1,8 miljoonaa suomalaista ja niissä vapaaehtoistyötä tekee peräti 500 000 suomalaista. Vapaaehtoistyön taloudellinen arvo on jopa 700 miljoonaa euroa vuosittain. Lisäksi yli 70 prosenttia suomalaisista pitää huippu-urheilumenestystä tärkeänä ja urheilusisällöt ovat vuodesta toiseen katsotuimpien tv-lähetysten kärkisijoilla, mikä osoittaa huippu-urheilun yhteiskunnallisen merkittävyyden.

Suomen Olympiakomitea
Valimotie 10
00380 Helsinki

Helsingissä 2.5.2024

Taina Susiluoto
toimitusjohtaja
Suomen Olympiakomitea

Suomen Olympiakomitea
Valimotie 10
00380 Helsinki